

hebben gevonden, in ieder geval niet kunnen bewerkstelligen. Laat ons echter, alvorens dit definitief in mindering van haar verdiensten te brengen, bedenken dat wij niet zeker weten waardóór het zoo is . . . .

Maar dat zouden dan ook werkelijk de eenige twee verschillen zijn geweest. Al het overige is ongeveer eender. Ook Robbers was niet erg gul geweest met het geven van literaire studies; onder Top Naeff zijn er drie opgenomen: over Cocteau (van H. van Loon), over Negro Spirituals en over Walter Pater (dit laatste, voortreffelijk en uitvoerig, door J. Hopman). Veel is het niet, al mag ik niet verzuimen, dankbaar te vermelden dat zij mij goede studies over Katherine Mansfield en over Strindberg ter plaatsing heeft nagelaten. Robbers zou met dezelfde geestdrift als mevrouw Naeff, zij het misschien met andere nuanceering en waar het pas gaf met een ander, maar niet beter soort humor, herdenkingsartikelen hebben geschreven over Kloos, R. H. Roland Holst, Augusta de Wit, de *Camera Obscura*, Henri Dekking, Speenhoff, Van Deysse. Hij zou, als zij, de bekwame leiding van Van Gelder en Hammacher, zoowel als hun eigen voortreffelijke essays, opnieuw hebben aanvaard en gaarne hebben ingestemd met de plaatsing van studies over Adriaen Brouwer, Lucas Cranach, Constantin Guys, Thorn Prikker, Aubrey Beardsley, de binnenhuiskunst in de „Nieuw Amsterdam”, zoowel als met de keuze van schrijvers over onderwerpen van dien aard, b.v. Abas, Cornette, Marius Daalman, Veth, Csaky, Knoef, Van Loon, Van Regteren Altena.

Hij zou haar zeker een waardige opvolgster hebben genoemd.

Mijn verslag is lang geworden. Maar ongetwijfeld beseft de lezer het belang dat de geschiedenis van een tijdschrift als dit voor de Nederlandsche beschavingsgeschiedenis kan hebben. Eens te meer heeft men geestelijke richtingen tegen elkaar in zien gaan. Opnieuw is er sprake geweest van een leider in zake kunst en cultuur die slechts gedeeltelijk met zijn tijd meeging en het veld moest ruimen, van een tussenfiguur die aansluiting zocht bij hetgeen er inmiddels gegroeid was, van een sterke persoonlijkheid die een tijdschrift tot de bijna volledige uitdrukking van den geest des tijds wist te maken. Men heeft een voortdurenden strijd tegen de middelmatigheid gadeslagen, de nederlagen betreurd en voor de vele overwinningen waardeering kunnen gevoelen. Men heeft een orgaan dat als handelonderneming opgezet was, zonder dit karakter te verliezen tevens zien worden tot een werktuig van den geest. En tenslotte heeft men, al lezende, aantekening kunnen houden van talloze bladzijden waar nog literaire en andere cultureele schatten op hernieuwde kennismaking liggen te wachten.